

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/227/2021
Identifikačné číslo spisu:	1115224542
Dátum vydania rozhodnutia:	23.08.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Nora Halmová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:1115224542.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne F.. P. B., narodenej XX. F. XXXX, B., X. X, zastúpenej advokátom Mgr. Martinom Čabákom, Bratislava, Jesenského 2, proti žalovanému Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky, Bratislava, Nám. SNP 33 o určenie neplatnosti okamžitého skončenia štátnozamestnaneckého pomeru a i., vedenom na Okresnom súde Bratislava I sp. zn. 12Cpr/5/2015, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 19. februára 2019 č. k. 5CoPr/13/2017-489, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobcovi p r i z n á v a nárok náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom zo 7. júna 2017 č. k. 12Cpr/5/2015-392 žalobu ako nedôvodnú zamietol a žalovanému náhradu trov nepriznal. Svoje rozhodnutie odôvodnil právne ustanoveniami § 51 ods. 1, § 60 ods. 1 písm. a),e) a h), § 61 ods. 1 písm. h) zákona č. 400/2009 Z. z. o štátnej službe. (ďalej len „zákon o štátnej službe“). Žalobkyňa sa dopustila závažného porušenia pracovnej disciplíny v postavení správneho orgánu a preto nebolo žiaduce, aby štátnozamestnanecký pomer trval ďalej. Súd prvej inštancie na základe vykonaného dokazovania výsluchom svedkyne F.. F. E., výsluchom svedka X.. X. Š. a opisom činností ich štátnozamestnaneckých miest mal za preukázané, že F.. F. E. bola priamou nadriadenou žalobkyne, ako hlavná štátna radkyňa - riaditeľka odboru, múzeí a galérii sekcie kultúrneho dedičstva a jej služobné povinnosti sa okrem iného týkali koncepcnej, koordinačnej a legislatívnej činnosť v múzejnej, galerijnej a knižničnej oblasti a v oblasti ochrany predmetov kultúrnej hodnoty na úrovni Ministerstva kultúry Slovenskej republiky. Koordinácia a riadenie jej činnosti súviseli okrem iného aj s vydávaním povolení na trvalý a dočasný vývoz predmetov kultúrnej hodnoty. Medzi jej služobné povinnosti ale nepatrila kontrola žalobkyňou pripravených rozhodnutí na povolenie alebo zamietnutie povolenia na trvalý vývoz predmetu kultúrnej hodnoty v rámci colného územia Európskeho spoločenstva a mimo colný priestor Európskeho spoločenstva a vo vzťahu ku komisii nemala upravené žiadne služobné povinnosti. Žalovaný jej ale na základe výsledkov kontroly odňal osobný príplatok na dobu 6 mesiacov, čo mal súd

preukázané opatrením za porušenie služobnej disciplíny - odňatie osobného príplatku na dobu 6 mesiacov, zo dňa 20. júla 2015 č. MK- 345/2015-320/11066 a v máji 2016 došlo k ukončeniu štátnozamestnaneckého pomeru. X.. X. Š. bol generálnym riaditeľom sekcie kultúrneho dedičstva, priamym nadriadeným F.. F. E. a jeho služobné povinnosti sa týkali okrem iného tvorby materiálov a opatrení na ochranu kultového dedičstva (zbierkových predmetov, historických knižničných fondov a dokumentov, pamiatkového fondu ap.) v nadväznosti na medzinárodné normy a odporúčania, prípravy podkladov a tvorby koncepcií v rámci medzinárodnej spolupráce, koordinovanie ochrany pamiatkového fondu s väzbami na oblasť kultúrneho dedičstva a štátneho informačného systému, koncepcnej a koordinačnej činnosti zameranej na tvorbu a realizáciu rozvoja múzejnej a galerijnej činnosti a ochrany fondov a zbierkových predmetov. Medzi jeho služobné povinnosti ale nepatrila kontrola žalobkyňou pripravených rozhodnutí na povolenie alebo zamietnutie povolenia na trvalý vývoz predmetu kultúrnej hodnoty v rámci colného územia Európskeho spoločenstva a mimo colný priestor Európskeho spoločenstva a vo vzťahu ku komisii nemal upravené žiadne služobné povinnosti. Žalovaný ho ale na základe výsledkov kontroly uvedenej odvolal z vedúcej funkcie generálneho riaditeľa sekcie kultúrneho dedičstva a preradil ho na mesto hlavného štátneho radcu v odbore pamiatkového fondu sekcie kultúrneho dedičstva, čo mal súd za preukázané zápisnicou z pohovoru zo dňa 17. júla 2015 a dňa 7. septembra 2015 s ním skončil štátnozamestnanecký pomer dohodou. Podľa názoru súdu prvej inštancie žalovaný pri skončení štátnozamestnaneckého pomeru so žalobkyňou neporušil právo na rovné zaobchádzanie a na ochranu pred svojvoľným prepustením bez diskriminácie, ale posudzoval mieru zavinenia žalobkyne a jej nadriadených podľa služobných povinností upravených v opise činnosti ich štátnozamestnaneckých miest. O nároku na náhradu trov konania rozhodol súd podľa § 255 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“).

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) rozsudkom z 19. februára 2019 č. k. 5CoPr/13/2017-489 v časti určenia neplatnosti okamžitého skončenia štátnozamestnaneckého pomeru žalobkyne zo dňa 20. júla 2015, č. MK 573/15-320/11064 zmenil rozsudok tak, že určil, že okamžité skončenie štátnozamestnaneckého pomeru žalobkyne zo dňa 20. júla 2015, č. MK 573/15-320/11064 je neplatné a vo zvyšku napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že v konaní nebolo sporné, že v čase rozhodovania o žiadosti vlastníka busty na Slovensku nebol v zozname znalcov (vyhl. č. 490/2004) zapísaný žiaden znalec v odbore/odvetví starožitností-výtvarných diel z kameňa (talianske barokové sochárstvo). Odvolací súd považoval za neopodstatnené dôvody okamžitého skončenia štátnozamestnaneckého pomeru, ktoré sa týkali údajného porušenia povinnosti žalobkyňou, keď nevrátila žiadosť vlastníkovi busty pre nepredloženie znaleckého posudku (neexistujúcim znalcom), ako aj pre údajné porušenie povinnosti, keď bez takéhoto riadneho posudku predložila vec komisii a následne bez takéhoto posudku predložila spis nadriadeným na podpis povolenia na vývoz predmetu kultúrnej hodnoty podľa § 4 ods. 2 zákona č. 207/2009 Z. z. o podmienkach vývozu a dovozu predmetu kultúrnej hodnoty. K tejto otázke už zaujal stanovisko i správny súd (rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 27. apríla 2018 sp. zn. 10Sžk/27/17, rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 23. novembra 2016 sp. zn. 2S/293/15-84). Odvolací súd sa so závermi správneho súdu stotožnil a uviedol, že nebolo žiadneho dôvodu pochybovať posudok experta uznávanej spoločnosti akou spoločnosť Sotheby's v oblasti starožitností nepochybne je. Odvolací súd sa nestotožnil ani s dôvodom pre okamžité skončenie pomeru, spočívajúcim v údajnej zámene predmetu kultúrnej hodnoty. Popisom busty žalobkyňou ako „podľa Berniniho“ v sprievodnom liste pre komisiu, na rozdiel od špecifikácie busty jej vlastníkom v žiadosti o vývoz ako „od Berniniho“, nedošlo k zámene predmetu vývozu. Žalobkyňa jednak v sprievodnom liste neurčovala komisii (a už vôbec nie záväzne), či predmet vývozu je alebo nie je originálom diela, jednak na území Slovenska sa nenachádzali viaceré mramorové busty Pavla V., ktoré by bolo možné zameniť (opak sa netvrdil a nebol preukázaný). Predmet vývozu vyplýval zo žiadosti vlastníka a z listín, k nej pripojených (fotodokumentácia, posudok). V posudku sa rovnako neuvádzalo, že ide o dielo Berniniho, len, že je prisudzované (attributed) Berninimu. Druhý okruh dôvodov okamžitého skončenia štátnozamestnaneckého pomeru sa týkal činnosti komisie (porušenie povinnosti vrátiť komisii stanovisko, ak sa nekonalo riadne rokovanie komisie pri nadpolovičnej väčšine prítomných členov, resp. opomenutie riešenia formálnej činnosti komisie a pod.). Odvolací súd v tomto okruhu dôvodov považoval za potrebné doplniť dokazovanie výsluchom vedúcej komisie F. P.. Z výpovede tejto

svedkyne vyplynulo, že nadriadená žalobkyne F.. E. E. bola pred kauzou Berniniho informovaná v priestoroch žalovanej priamo svedkyňou o nečinnosti komisie po tom, ako boli do komisie zariadení i mimobratislavskí experti. S ohľadom na uvedenú výpoveď svedkyne dôvody, týkajúci sa namietaného konania žalobkyne vo vzťahu ku komisii neboli dané. V kompetencii žalobkyne nebolo riešiť činnosť komisie, poradného orgánu ministra. Nadriadená žalobkyne po oznámení vedúcej komisie bola povinná riešiť nečinnosť komisie s generálnym riaditeľom sekcie, resp. s ministrom. Odvolací súd argumentáciu žalovanej v okamžitom skončení ohľadom porušenia povinnosti žalobkyňou vo vzťahu ku komisii považuje preto za nedôvodnú. Pokiaľ žalobkyňa do sprievodného listu pre komisiu uviedla, že predmetom posudzovania je busta podľa Berniniho, následne akceptovala stanovisko komisie a vypracovala formulár povolenia vývozu predmetnej busty, neporušila závažným spôsobom svoje štátnozamestnanecké povinnosti. Busta bola dva roky v ponuke spoločnosti SOGA, žiadna inštitúcia na Slovensko o jej získanie do zbierkových fondov neprejavila záujem, dielo bolo zakúpené mimo dvakrát neúspešne konanej dražby. Z výpovede predsedníčky komisie vyplýva, že odborníci, s ktorými vec konzultovala, dielo nepovažovali za originál a originalita vyvezeného diela naďalej nie je istá. I keď predmetom tohto konania nie je otázka autorstva busty Berninim, bezpochyby, pokiaľ by sa neobjavili medializované informácie o tom, že ide o originál, okamžité skončenie štátnozamestnaneckého pomeru by nebolo dané. Z týchto dôvodov odvolací súd v časti týkajúcej sa určenia neplatnosti okamžitého skončenia štátnozamestnaneckého pomeru napadnutý rozsudok zmenil a žalobe vyhovel (§ 388 CSP). V časti uplatnenej náhrady mzdy odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie, keď pre nesprávne právne posúdenie veci súdu prvej inštancie v tejto časti nevykonával žiadne dokazovanie a toto by presiahlo rámec odvolacieho konania.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný dovolanie (ďalej len „dovolateľ“), ktoré odôvodnil ustanovením § 420 písm. b), § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

3.1. Žalovaný vyvodzujúc dovolanie z ustanovenia § 420 písm. b) CSP vôbec nezdôvodnil a podľa § 420 písm. f) CSP namietal, že v spore nie je vecne legitimovaný pre vady žaloby, pretože je v žalobe označený len štátny orgán - Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky. Podľa žalovaného Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky ako štátny orgán je len oprávnené konať v mene štátu, pričom žaloba žalobkyne mala smerovať proti štátu - Slovenskej republike. Poukazuje pritom na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/193/2011 z 28. októbra 2011, 6Cdo/149/2011 z 26. septembra 2012, 4Cdo/193/2009 z 29. septembra 2009, 2Cdo/6/2017 z 31. júla 2017 a nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 12. januára 2017 sp. zn. II. ÚS 675/2016-33.

3.2. Podľa názoru žalovaného je tiež dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP (odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu) a vidí ho tom, že odvolací súd nesprávne aplikoval zákon č. 71/1967 Zb. Správny poriadok a nesprávnym právnym posúdením veci pripustil, že žalobkyňa mohla svojvoľne zmeniť predmet správneho konania a odvolací súd sa ani nezamýšľal nad možnosťou aplikácie Správneho poriadku vo vzťahu k zmene predmetu podania. Poukázal na rozhodovaciu prax dovolacieho súdu 3Cdo/218/2017, 3Cdo/150/2017, 4Cdo/32/2018, 7Cdo/99/2018 (bez poukázania v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu). Navrhol, aby dovolací súd zrušil napadnutý rozsudok krajského súdu a odložil vykonateľnosť rozsudku krajského súdu z dôvodu hodného osobitného zreteľa.

4. Žalobkyňa sa k podanému dovolaniu vyjadrila a navrhla, aby dovolací súd dovolanie žalobcu podľa § 447 písm. f) CSP odmietol alternatívne podľa § 448 CSP zamietol, nakoľko dovolanie nie je dôvodné a priznal žalobkyni nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnej výške.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

6. Podľa § 444 ods. 1 CSP ak nejde o rozhodnutie, ktoré ukladá povinnosť plniť, dovolací súd môže na

návrh odložiť jeho vykonateľnosť, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa.

7. Dovolací súd nezistil splnenie podmienok pre odklad vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia podľa ustanovenia § 444 ods. 1 CSP a v súlade s ustálenou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie.

8. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

9. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

11. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

12. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

13. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

14. Žalovaný vyvodzuje dovolanie z ustanovenia § 420 písm. b) CSP, ktoré vôbec nezdôvodnil a podľa § 420 písm. f) CSP, kde namietal, že v spore nie je vecne legítimovaný pre vady žaloby, pretože je v žalobe označený len štátny orgán - Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky. Podľa žalovaného Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky ako štátny orgán je len oprávnené konať v mene štátu, pričom žaloba žalobkyne mala smerovať proti štátu - Slovenskej republike. Poukazuje pritom na uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/193/2011 z 28. októbra 2011, 6Cdo/149/2011 z 26. septembra 2012, 4Cdo/193/2009 z 29. septembra 2009, 2Cdo/6/2017 z 31. júla 2017 a nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 12. januára 2017 sp. zn. II. ÚS 675/2016-33.

15. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať

sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

16. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26., 5Cdo/57/2019, bod 9., 10.) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

17. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil chyby vymenovanej v tomto ustanovení, ale rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

18. Dovolací súd poukazuje, že procesná subjektivita je spôsobilosť byť nositeľom procesných práv a povinností. Procesnú subjektivitu má každý, kto má právnu subjektivitu podľa hmotného práva. Výnimočne môže byť procesná subjektivita priznaná i tomu, kto nemá právnu subjektivitu podľa hmotného práva. V procesnom zmysle predstavuje procesná subjektivita tzv. procesnú podmienku. Procesnou podmienkou rozumieme určitú procesnú danosť, ktorá musí existovať, aby súd vo veci mohol konať a rozhodnúť. Procesná subjektivita predstavuje procesnú podmienku sporovej strany, na ktorú musí súd prihliadať z úradnej povinnosti počas celého konania. Od procesnej subjektivity treba odlišovať tzv. vecnú legitímáciu strany - aktívnu či pasívnu, ktorá znamená hmotnoprávny vzťah strany sporu k prejednávanej veci. Má ju iba ten, kto je subjektom hmotnoprávneho vzťahu, o ktorom sa v konaní rozhoduje. Vecná legitímácia a jej nedostatok je z hľadiska prípustnosti dovolania právne bezvýznamná. Aktívnou vecnou legitímáciou sa rozumie také hmotnoprávne postavenie, z ktorého vyplýva subjektu - žalobcovi ním uplatňované právo (nárok), respektíve mu vyplýva procesné právo si tento hmotnoprávny nárok uplatňovať. Preskúmavanie vecnej legitímácie, či už aktívnej (existencia tvrdeného práva na strane žalobcu), alebo pasívnej (existencia tvrdenej povinnosti na strane žalovaného) je imanentnou súčasťou každého súdneho konania. Súd vecnú legitímáciu skúma vždy aj bez návrhu a aj v prípade, že ju žiaden z účastníkov konania nenamietajú. To, že sa súd výslovne k vecnej legitímácii nevysloví, neznamená, že sa ňou v konaní nezaoberal (rozsudok Najvyššieho súdu SR z 29. júna 2010, sp. zn. 2Cdo/205/2009). Na to, aby sa niekto stal účastníkom konania, netreba, aby bol účastníkom hmotno-právneho vzťahu, o ktorý v konaní ide; stačí, ak podá žalobu (v takom prípade sa stáva žalobcom) alebo aby bola proti nemu podaná žaloba (v takom prípade sa stáva žalovaným). Či však bude žalobca v spore úspešný, závisí od toho, či je účastníkom hmotno-právneho vzťahu, z ktorého vyvodzuje žalobou uplatnený nárok. Pre označenie stavu vyplývajúceho z hmotného práva, kedy je jeden účastník subjektom práva a účastník na opačnej procesnej strane subjektom povinnosti, ktoré sú predmetom konania, sa v občianskom procesnom práve užíva pojem vecná legitímácia. Z hľadiska posúdenia vecnej legitímácie nie je rozhodujúce, či a na základe čoho sa určitá fyzická alebo právnická osoba len subjektívne cíti byť účastníkom určitého hmotno-právneho vzťahu, ale vždy iba to, či účastníkom objektívne je alebo nie je. Nedostatok aktívnej vecnej legitímácie znamená, že ten, kto o sebe tvrdí, že je nositeľom hmotno-právneho oprávnenia (žalobca), nie je nositeľom toho hmotno-právneho oprávnenia, o ktoré v konaní ide; o nedostatok pasívnej vecnej legitímácie ide naopak vtedy, ak ten, o kom žalobca tvrdí, že je nositeľom hmotno-právnej povinnosti (žalovaný), nie je nositeľom

hmotnoprávnej povinnosti, o ktorú v konaní ide (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo/192/2004). Pokiaľ súd pri skúmaní procesných podmienok konania má pochybnosti o ich splnení, potom nemôže konanie pre tento nedostatok zastaviť, ale túto otázku musí riešiť pozitívne, teda vec musí prejednať. Opačným výkladom by bol porušený princíp zákazu denegatio iustitiae, spočívajúci v tom, že súd je povinný vykonávať súdnictvo. Na základe uvedeného dovolací súd konštatuje, že neexistuje dôvodná pochybnosť o tom, že Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky, ako služobný úrad v postavení zamestnávateľa, je právnická osoba so samostatnou právnou subjektivitou, ktorá koná, vystupuje vo svojom mene a na vlastnú zodpovednosť v zmysle § 18 ods. 2 písm. d) a nasl. Občianskeho zákonníka. Zákon číslo 400/2009 Z. z. o štátnej službe vo svojom ustanovení § 125 hovorí, že „spory medzi štátnym zamestnancom a služobným úradom o nároky zo štátnozamestnaneckých vzťahov prejednávajú a rozhodujú sudy“. Pasívne vecne legitimovaným je v danom spore Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky, konajúc nie v zastúpení Slovenskej republiky, ale vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť. Štát nebol pre žalobkyňu služobný úrad. Služobným úradom je v zmysle § 9 ods. 1 písm. a) zákona číslo 400/2009 Z. z. o štátnej službe ministerstvo, a preto pasívne legitimovaným subjektom v tejto veci je žalovaný - Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky ako služobný úrad. V konaní začatom na základe žaloby zamestnanca alebo zamestnávateľa či už podľa § 125 zákona číslo 400/2009 Z. z. o štátnej službe alebo podľa § 77 Zákonníka práce je pasívne vecne legitimovaný druhý účastník štátnozamestnaneckého/pracovného pomeru, ktorého neplatnosť je predmetom sporu (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 12. decembra 2017 sp. zn. I. ÚS 407/2016). Dovolací súd preto uzatvára, že rozhodnutia na ktoré poukázal žalovaný (uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/193/2011 z 28. októbra 2011, 6Cdo/149/2011 z 26. septembra 2012, 4Cdo/193/2009 z 29. septembra 2009, 2Cdo/6/2017 z 31. júla 2017 a nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 12. januára 2017 sp. zn. II. ÚS 675/2016-33) riešia inú právnu situáciu a odlišné právne nároky ako sú uplatňované v tomto konaní.

19. Dovolací súd tiež v tejto súvislosti považuje za potrebné dodať, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie - ustanovenie § 442 CSP, v zmysle ktorého dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd. Dovolaním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmatečnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, avšak dovolací súd takúto vadu v posudzovanom spore nezistil.

20. Vzhľadom na uvedené dovolací súd dospel k záveru, že žalovaný neopodstatnene namietala, že odvolací súd nesprávnym procesným postupom mu znemožnil uskutočňovať jeho patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. b) a písm. f) CSP).

21. Podľa názoru žalovaného je tiež dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP (odklon od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu) a vidí ho tom, že odvolací súd nesprávne aplikoval zákon č. 71/1967 Zb. Správny poriadok a nesprávnym právnym posúdením veci pripustil, že žalobkyňa mohla svojvoľne zmeniť predmet správneho konania a odvolací súd sa ani nezamýšľal nad možnosťou aplikácie Správneho poriadku vo vzťahu k zmene predmetu podania. Poukázal na rozhodovaciu prax odvolacieho súdu 3Cdo/218/2017, 3Cdo/150/2017, 4Cdo/32/2018, 7Cdo/99/2018 (bez poukázania v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu).

22. Dovolací súd poukazuje na skutočnosť, že žalovaným uvedené rozhodnutia odvolacieho súdu danú

dovolaciu otázku že „krajský súd nesprávne aplikoval zákon číslo 71/1967 Zb. Správny poriadok, ak nesprávnym právnym posúdením veci pripustil, že žalobkyňa mohla svojvoľne zmeniť predmet správneho konania“ neriešia. Žalovaným uvedené rozhodnutia dovolacieho súdu riešia rozdiel medzi skutkovými otázkami a právnymi otázkami a vplyv riešenia týchto otázok na možnosť uplatnenia dovolacích dôvodov podľa § 421 CSP. Rozhodnutia na ktoré poukázal žalovaný sú postavené na právnom názore, podľa ktorého i keď je od vyriešenia skutkovej otázky závislé vyriešenie právnej otázky, nič to nemení na tom, že keď je v dovolaní nastolená otázka skutková, táto nemôže byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a) CSP a nemôže viesť k založeniu prípustnosti dovolania podľa tohto ustanovenia.

23. Odvolací súd svoje rozhodnutie postavil na prijatom právnom názore, podľa ktorého žalobkyňa žiadnym z konaní, ktoré bolo vymenované v okamžitom skončení štátnozamestnaneckého pomeru žalobkyne zo dňa 20. júla 2015 č. MK 573/15 - 320/11064, neporušila závažným spôsobom svoje štátnozamestnanecké povinnosti (bod 12. a 17. rozsudku odvolacieho súdu). Žiadny z dôvodov okamžitého skončenia štátnozamestnaneckého pomeru žalobkyne nebol vymedzený tak, že žalobkyňa v dôsledku chybnjej aplikácie zákona číslo 71/1972 Zb. Správny poriadok svojvoľne zmenila predmet správneho konania.

24. Najvyšší súd uvádza, že z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP má osobitný význam vzájomný vzťah medzi „právnou otázkou“ a „rozhodovacou praxou dovolacieho súdu“. Pre právnú otázku v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky a odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“ (R 83/2018).

25. Najvyšší súd poukazuje, že v rozhodnutiach dovolacieho súdu, od ktorých vidí žalovaný odklon, ide o odlišné skutkové situácie a dáva do pozornosti, že otázkou analógie v skutkovom stave ako predpokladu aplikácie ustálenej rozhodovacej praxe sa zaoberal Ústavný súd už v náleze č.k. I. ÚS 51/2020 z 9. júna 2020 (ZNaU 24/2020), pričom judikoval, že „I. Posúdenie skutočnej vedomosti o tom, že došlo k bezdôvodnému obohateniu, sa posudzuje vždy podľa konkrétnych skutkových okolností, pri ktorých je potrebné rozoznávať určité typové situácie (typové skutkové okolnosti), pre posúdenie ktorých možno používať skoršiu rozhodovaciu prax dovolacieho súdu. Ak však nejde o analógiu v skutkovom stave, teda o typovo skutkovú podobu, aplikácia skorších súdnych rozhodnutí nie je namieste. II. Ak najvyšší súd nesprávne vyhodnotí analógiu v skutkovom stave a toto posúdenie má za následok odmietnutie dovolania, ide o porušenie práva na spravodlivý proces. Od najvyššieho súdu sa očakáva citlivý a dôsledný prístup pri zvažovaní, či určité jeho skoršie rozhodnutia nielen z formálneho hľadiska, ale aj reálne dávajú odpoveď na dovolateľom nastolenú právnú otázku. Len tak možno naplniť cieľ dovolania, ktorým je riešenie právnych otázok a zjednocovanie judikatúry, čo sú podstatné prvky naplňovania princípu právnej istoty“.

26. Závery ústavného súdu týkajúce sa analógie v skutkovom stave ako predpokladu aplikácie ustálenej rozhodovacej praxe sú aplikovateľné aj na rozhodovanie najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu v konaní o určenie neplatnosti okamžitého skončenia štátnozamestnaneckého pomeru. Žalovaným označené rozhodnutia najvyššieho súdu nepredstavujú ustálenú rozhodovaciu prax pre prejednávany prípad, nakoľko predmetné rozhodnutia neriešia skutkovo a právne analogickú situáciu o akú ide v danej veci.

27. Sama polemika dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a) CSP. V takom prípade nemôže svoje rozhodnutie založiť na predpokladoch alebo domnienkach (o tom, ktorú otázku a ktorý judikát, stanovisko alebo rozhodnutie mal dovolateľ na mysli). Ak by postupoval inak, rozhodol by bez relevantného podkladu.

28. Dôvodom pre odmietnutie dovolania podaného podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP je skutočnosť, že žalovaným uplatnený dovolací dôvod nebol vymedzený spôsobom uvedeným v § 432 ods. 2 CSP v spojení s § 421 ods. 1 tohto právneho predpisu. Podľa názoru dovolacieho súdu podmienky prípustnosti dovolania podľa § 421 CSP neboli splnené, keď žalovaný v dovolaní neoznačil rozhodnutia dovolacieho súdu vyjadrujúce právne názory, od ktorých sa odvolací súd odklonil a zaujal iný právny názor, než aký v konkrétnej právnej otázke zaujal dovolací súd vo svojich rozhodnutiach a rovnako neoznačil rozhodnutia dovolacieho súdu vyjadrujúce rozdielne právne názory v analogickom skutkovom stave.

29. Nevyhnutným predpokladom pre posúdenie prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 CSP je riadne vymedzenie tohto dovolacieho dôvodu z hľadiska § 432 ods. 2 CSP s akcentom na konkrétne označenie právnej otázky, ktorú podľa dovolateľa riešil odvolací súd nesprávne, čo umožňuje dovolaciemu súdu posúdiť, či ide skutočne o otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a či sa pri jej riešení odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP), ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b) CSP), alebo ktorá je v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu riešená rozdielne (§ 421 ods. 1 písm. c) CSP).

30. V zmysle záverov najvyššieho súdu vyjadrených v rozhodnutí publikovanom ako judikát R 71/2018 patria do pojmu „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu“ predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Súčasťou ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu je tiež prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnil, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali. Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletinu Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I., II. a IV. vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986.

31. Aby na základe dovolania podaného podľa § 421 ods. 1 písm. a) mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (porovnaj 2Cdo/203/2016, 3Cdo/216/2017, 4Cdo/64/2018, 6Cdo/113/2017, 7Cdo/95/2017 a 8Cdo/95/2017). K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Aj právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP, podobne ako predchádzajúca právna úprava, dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

32. Nad rámec dovolací súd dodáva, že žalobkyňa pri plnení svojich štátnozamestnaneckých povinností nekonala v postavení správneho orgánu, ale v postavení štátnej zamestnankyne v štátnozamestnaneckom pomere u žalovaného. Žalobkyňa podľa zverených štátnozamestnaneckých úloh a interných predpisov žalovaného nedisponovala žiadnou právomocou samostatne autoritatívne rozhodovať o právach a povinnostiach účastníkov správneho konania. Rozhodovaciu právomoc v otázke povolenia vývozu predmetu kultúrnej hodnoty (PKH) do zahraničia mali iné osoby.

33. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalovaného v časti, v ktorej namietal vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP odmietol podľa § 447 písm. c) CSP ako dovolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné, a v časti, v ktorej namietal nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP a § 420 písm. b) CSP odmietol podľa § 447 písm. f)

CSP, ako dovolanie, v ktorom dovolacieho dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným § 431 až § 435 CSP.

34. Výrok o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

35. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.